

CAPÍTOL 3

La Camil·la combinava la pràctica de la pintura amb l'aprenentatge de les tasques que tradicionalment es reservaven a les dones: cosir, brodar, cuinar, netejar, sempre sota la vigilància d'una religió estricta, masclista i retrògrada que ningú s'atrevia a qüestionar per molt en desacord que s'hi estigués.

Així, entre les companyes que anaven a brodar, va coincidir amb la Caterina, una moixa alta, ben plantada, amb ulls negres i una gran cabellera fins a mitja esquena, amb una mentalitat oberta, molt diferent de les altres. La seva família era poc creient i encara menys practicant, i ella s'agafava la vida d'una altra manera. La Caterina, en saber que la Camil·la estava aprenent a pintar, va voler conèixer de prop aquesta pràctica tan poc habitual en una dona i va aconseguir que li ensenyés, no sense vergonya, algunes de les seves obres.

La Caterina no en sabia un borrall de pintura, tot el que havia vist eren les escenes bíbliques pintades a les parets de l'església, pintures que es passava llargues estones contemplant entre rosaris, misses i sermons d'assistència obligada, contemplació que servia de distracció d'aquella monotonia eclesiàstica que l'avorria tant. Sempre l'havia atret el fet que algú fos capaç de representar amb tant de realisme aquelles escenes fictícies que l'Antic Testament ens explica. Eren pintures realitzades per algun pintor de no massa anomenada, però per a un públic profà, eren sublimes, sobretot en el tractament de les vestidures, tractats amb colors vius, verd maragda, vermell de cadmi, blau ultramar, pigments minerals molt permanents que havien aguantat molt bé el pas dels anys.

La Camil·la hi va establir una forta amistat i en veure l'interès que tenia pel món de l'art li va proposar de fer-li un retrat. Li va deixar anar com aquell qui no vol la cosa, en un moment de distensió mentre brodaven el cap d'un nen Jesús destinat a adornar uns mantells d'un altar dels laterals de l'església.

La Caterina va alçar els ulls, es va fregar el front i li va etzibar:

—Què has dit Camil·la? —no havia entès la proposta, mai hauria esperat un oferiment d'aquestes característiques.

—Que no tinc gaires persones que em vulguin servir de model i m'agradaria fer un altre retrat. Ara n'estic fent un del meu oncle i quan l'acabi m'agradaria pintar una noia.

Totes les altres noies van parar de brodar de cop. Estaven totes juntes i amb les orelles ben parades.

—A mi també m'agradaria que em pintessis Camil·la. Sé estar-me quieta tota l'estona que faci falta.

Va esclatar una rialla general. La Victòria era ben bé el cul d'en Jaumet, un belluguet que no parava quieta més que quan la *Madre*, sor Aurora, les agafava a totes per anar a confessar amb mossèn Maurici.

—Si la Camil·la et pinta a tu sortiràs moguda. —va dir una rossa esprimatxada asseguda al seu costat, provocant una riota general.

—Als meus pares em van portar a veure les pintures de Montserrat, i em va agradar moltíssim. No crec que la Camil·la sigui capaç de pintar com aquells quadres que hi havia allà, allò només ho pot pintar un home. —va dir la Teresa.

La Teresa havia estat educada en un ambient marcadament patriarcal. Les dones del seu voltant no s'havien qüestionat mai el seu rol, la clau era la poca cultura. Ella era la primera dona de la família que sabia llegir i escriure. Els seus pares amb feines i treballs aconseguien llegir alguna frase.

El fet d'anar a Montserrat, és causat pel seu ofici de ramaders. En una ocasió, quan vivien a Manresa, van haver de pujar al Monestir per intentar cobrar un carregament de mató a una de les paradetes. Com que la cosa va anar bé, el pare li va demanar a la nena què li agradaria fer i ella li va pregar de veure les pintures del museu, cosa que va deixar als pares bastant estupefactes, ja que ho consideraven una raresa, però com que li havien promès, hi van accedir. La Teresa i la Caterina eren molt bones amigues i compartien moltes aficions. Aviat van collar amb la Camil·la, i totes tres formaven un grupet clarament diferenciat de la resta, les quals provenien d'unes famílies molt religioses.

Les sessions de brodat es feien els dimecres i els divendres a la tarda, i el següent dia després de la proposta de la Camil·la a la Caterina, totes les noies ja havien explicat a casa seva el que feia la neboda d'en Joan Torres. Hi havia opinions de tots els gustos. A la Susanna, segurament seguint les opinions dels pares, li va semblar admirable, tot i que va ser una de les poques noies que es van mostrar favorables. L'opinió general era de menyspreu, segurament fruit de la gelosia de veure la valentia d'una noia que era capaç d'imposar-se als cànons establerts i voler fer feines reservades als homes, cosa de la qual elles no eren capaces.

—Què s'ha pensat aquesta! Que no ho veu que per pintar es necessiten uns coneixements que una dona no pot adquirir mai!

—Si vols fer feines d'home, no en trobaràs cap per casar-te, no et voldrà ningú.

Realment no havia estat una bona idea explicar les seves aficions a aquella colla de lloques, però tard o d'hora ho haurien sabut i el mal ja estava fet.

A la següent setmana, la Camil·la va citar la Caterina a casa seva per començar el seu retrat. No volia esperar més, ja que podia anar compaginant el retrat de la Caterina amb el del seu oncle. Això li permetia veure els defectes de les dues obres amb més claredat. Treballant sempre en la mateixa obra, el cervell s'adapta als errors i acaba per no veure'ls. És una pràctica habitual en els pintors executar diferents obres al mateix temps, sobretot retrats en què les mesures han de ser exactes. El fet de deixar uns dies

sense visionar l'obra fa que en reprendre-la s'observin millor els defectes i es puguin corregir abans que sigui massa tard.

La Caterina va arribar puntualment a casa de la Camil·la. Aquella tarda xafogosa no era pas el millor moment per córrer pel carrer, però ella estava molt encuriosida per l'afició de la seva companya.

La Camil·la ja ho tenia tot a punt. Havia estudiat la direcció de la llum i havia preparat una cadira confortable. La model hauria d'estar-se quieta durant molt temps.

Li faria un retrat de mig cos. S'havia d'estudiar la posició dels braços i la direcció de la mirada. Tenia la sort que la gran cabellera de la Caterina li aniria molt bé per emmarcar el rostre.

Tal com li havia ensenyat en Marià, va començar fent uns quants apunts ràpids amb carbonet. Això li servia per estudiar diferents posicions i poder triar després la més adequada.

La tafaneria de la Caterina anava en augment, la Camil·la anava a la seva i no li explicava res. Cada vegada que acabava un esbós i li deia que canviés de posició, s'aixecava per veure el resultat.

—Però Camil·la, jo pensava que volies fer-me un quadre amb colors i més gran. —li va dir la Caterina estranyada.

—No t'amoïnis, Caterina. Això només són esbossos per estudiar la posició, la llum, etc. Avui només et faré esbossos com aquest i després ja decidiré per quina opció em decanto per pintar el retrat definitiu.

La Camil·la es va adonar de les ganes de saber de la seva companya i de tant en tant li explicava els passos que feia. Calia cuidar la seva amistat, potser la necessitaria més endavant. L'extraordinària bellesa de la Caterina li podria servir per pintar des d'una Mare de Déu fins a qualsevol personatge de la mitologia grega, passant per àngels i santes de cares angelicals.

Quan ja havia fet cinc esbossos, li va semblar que ja tenia prou material i els va posar tots sobre la taula.

—Mira Caterina, voldria la teva opinió —li va dir assenyalant un dels esbossos—. A mi el que m'agrada més és aquest, de tres quarts, mirant enlaire amb aquest posat tan teu, de seguretat, la cara una mica girada i amb un somriure fi. Vull intentar representar la teva ànima, tal com realment ets tu. A veure si me'n surto...

—És clar que te'n sortiràs —respongué la Caterina agafant-li el braç i aixecant-lo enlaire—. A mi també m'agrada aquest. Ets la meva campiona, ha, ha, ha. Jo vindré cada dia, si cal, no em mouré d'aquí fins que ho hagi aconseguit.

L'execució del retrat va durar tres setmanes. La Caterina es presentava puntualment a casa de la Camil·la cada dia que ella li deia, i així el retrat va avançar ràpidament.

Abans de donar-lo per acabat, va voler demanar l'opinió d'en Marià, i lògicament hauria d'anar-hi amb la model per poder avaluar el resultat. El mestre no es va

impressionar gaire, era conscient de la capacitat de la Camil·la, i ja sabia que se'n sortiria molt bé. Però, per tal que no li pugés l'ego, no li va fer notar que va trobar l'obra magnífica. Examinada la pintura en detall, tot encaixava: la posició, la direcció de la llum, el fons fosc que feia ressaltar el rostre esplèndid de la Caterina, i els colors, que gràcies al seu ensenyament, la Camil·la va aconseguir representar fidelment totes les tonalitats de la pell.

La Caterina estava encantada i va provar de convèncer als seus pares perquè li comprassin l'obra. El pare era advocat i es guanyava bé la vida, però estava passant per una situació difícil i no era el moment adequat per fer despeses innecessàries.

Quan la Camil·la va saber les seves intencions, li va fer unes ofertes impossibles de rebutjar.

—Queda't el quadre a casa teva, però quan el vulgui per a una exposició, te'l vindré a buscar. El podràs venir a recollir la setmana que ve quan la pintura s'hagi eixugat una mica, i d'aquí dos o tres mesos vindré a casa teva per envernissar-lo.

La Caterina no podia estar més feliç. Va triar el lloc on volia penjar el quadre i va demanar al seu pare que li clavés un clau a la paret de davant del seu llit, així podia mirar-lo i gaudir-ne només obrint els ulls del llit estant. Com més el mirava més li agradava, fins al punt que va decidir que quan treballés, el primer sou que cobrés seria per pagar la Camil·la.